

Uw bericht van	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Bijlagen
		Opgroeien/JVW	2
Vragen naar/e-mail		Telefoonnummer	datum
voorzieningenbeleid@opgroeien.be		02 249 76 33	20/09/2023

Innovatieve en outside the box aanpak voor jongvolwassenen in (dreigende) dak- en thuisloosheid

Geachte heer,
Geachte mevrouw

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Hilde Crevits, onderstreept in haar communicatie van 18 september 2023 het belang om te investeren in de doelgroep van jongvolwassenen in (dreigende) dak- en thuisloosheid, met de aankondiging van ambitieus en geïntegreerd uitbreidingsbeleid. Naast de aangekondigde intersectorale investering vanuit het VAPH, Opgroeien en het Departement Zorg voor het vormen van interdisciplinaire teams, maken het VAPH¹ en Opgroeien nog bijkomende middelen vrij voor doelgroep- en sectorspecifiekere initiatieven. Vanuit Opgroeien willen we innovatieve en outside the box initiatieven financieren, die vaak zeer lokaal inspelen op behoeften van deze jongvolwassenen en die door de reguliere hulpverlening veelal niet worden beantwoord. Met deze brief willen we je informeren over de inhoudelijke en praktische modaliteiten om voor dit initiatief te kandideren.

De verschillende oproepen gericht naar jongvolwassenen in (dreigende) dak- en thuisloosheid, vertrekken van hetzelfde kader: de aanleiding en situering, de beschrijving van de inhoudelijke verwachtingen en het aangeboden coachingstraject zijn gelijklopend. In de evaluatiecriteria

¹ Voor het VAPH verwijzen we naar www.vaph.be/documenten/infonota-inf/23/29-crisis-en-investeringsplan-overzicht-en-oproep.

formuleren we echter wel andere verwachtingen voor de innovatieve en outside the box initiatieven.

AANLEIDING EN SITUERING

We staan met de jeugdhulp in Vlaanderen op een scharniermoment, ook voor jongvolwassenen (16 – 25 jaar). We worden steeds meer uitgedaagd om efficiënte en effectieve antwoorden te vinden op de maatschappelijke uitdagingen waarmee zeker, en misschien zelfs vooral, kwetsbare jongvolwassenen worden geconfronteerd, zoals het tekort aan betaalbare en kwaliteitsvolle huisvesting, beperkte toegang tot een stabiele job of opleidingsmogelijkheden en moeilijkheden op vlak van zowel mentaal als fysiek welzijn.

In het regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2019-2024 zijn krachtige doelstellingen geformuleerd met betrekking tot jongvolwassenen, waarbij innovatieve woonvormen, afstemming met hulpverlening voor volwassenen en passende opvolging van jongeren die de jeugdhulp verlaten centraal staan. De conceptnota “Vroeg en Nabij”² geeft richting aan hoe we deze doelstellingen willen realiseren: we willen komen tot een samenhangend en toegankelijk beleid voor jongeren en jongvolwassenen door te streven naar een positieve en ondersteunende leefomgeving (in samenwerking met reguliere maatschappelijke actoren) en door zorg- en ondersteuningstrajecten te ontwikkelen die naadloos en in gedeelde verantwoordelijkheid verlopen, met maximale regie voor de jongvolwassene zelf.

De verschillende sectoren hebben al belangrijke stappen gezet; het Actieplan Jongvolwassenen, de A Way Home-samenwerkingsverbanden en de projecten ‘Specifieke woonvormen voor jongvolwassenen met psychische problemen’, zijn hier maar enkele voorbeelden van.

Desondanks is er nog steeds een te grote groep jongeren die niet of onvoldoende bereikt wordt. Dit blijkt onder andere uit de resultaten van dak- en thuislozentellingen uitgevoerd door de KU Leuven, gefinancierd door het Departement WVG en de Koning Boudewijnstichting. Deze tellingen maken gebruik van de ETHOS LIGHT-typologie³ als definitie voor dak- en thuisloosheid en tonen aan dat **20 tot 25% van de getelde dak- en thuislozen jongvolwassenen** zijn⁴. Deze cijfers sluiten aan bij eerder internationaal onderzoek. Jongvolwassenen bevinden zich in een kwetsbare overgangsfase, waardoor ze een groter risico lopen om dak- en thuisloos te worden (Dworsky, Napolitano & Courtney, 2013). De overgang naar volwassenheid is een dynamische levensfase, gekenmerkt door keuzevrijheid, verandering en ruimte om te experimenteren met volwassen verantwoordelijkheden. Juist vanwege deze keuzevrijheid kan de jongvolwassenheid een zeer kwetsbare en stressvolle periode zijn op verschillende levensdomeinen. Uit recent onderzoek blijkt dat de situatie waarin jongvolwassenen dak- en thuisloos worden vooral te wijten is aan een opeenstapeling van negatieve levensgebeurtenissen in combinatie met structurele maatschappelijke uitsluitingsmechanismen. Geestelijke gezondheidsproblemen en/of een handicap kunnen eveneens de kwetsbaarheid van jongvolwassenen vergroten. Uit de gegevens blijkt dat van de jongvolwassenen die dak- of thuisloos zijn 23,1% van de dak- en thuisloze jongvolwassenen te maken heeft met mentale gezondheidsproblemen, 17,7% met een verslavingsproblematiek en 13% heeft een verstandelijke beperking.⁵

Deze verontrustende cijfers, in combinatie met de kwetsbare levensfase waarin jongvolwassenen zich bevinden, hebben ons ertoe aangezet om middelen vrij te maken voor initiatieven die zich

² [Homepage | Vroeg en nabij](#)

³ [Definitie ETHOS LIGHT.pdf \(vlaanderen.be\)](#)

⁴ [Telling dak- en thuisloosheid | Armoede - DWVG \(vlaanderen.be\)](#)

⁵ https://media.kbs-frb.be/nl/media/9982/ZOOMQ_Dakloosheid_N_22

richten op **de zeer kwetsbare groep binnen de doelgroep van jongvolwassenen (16-25 jaar), die dak- of thuisloos zijn of in de nabije toekomst dreigen dak- of thuisloos te worden.** Binnen deze doelgroep kunnen we drie grote groepen onderscheiden: nieuwkomers (30,4%), jeugdhulpverleners (24,2%) en jongeren zonder eerdere hulpverleningservaring (29,4%).

We staan voor de uitdaging om een efficiënte en effectieve aanpak te ontwikkelen om deze maatschappelijke problemen aan te pakken en jongvolwassenen de ondersteuning te bieden die ze nodig hebben om hun leven op een positieve manier vorm te geven. In deze aanpak staan innovatie, creativiteit en outside the box denken cruciaal.

Uitbreidingsbeleid Innovatieve en outside the box aanpak voor jongvolwassenen in (dreigende) dak- en thuisloosheid

OPROEP

Op basis van wetenschappelijk onderzoek en good practices (zoals Housing First for Youth⁶, het onderzoek uitgevoerd door KULeuven Back on Track⁷), zijn er belangrijke factoren geïdentificeerd die effectief zijn in de begeleiding van jongvolwassenen in (dreigende) dak- en thuisloosheid. Deze werkzame factoren vertalen we naar **inhoudelijke verwachtingen op 3 niveaus**, met bijhorende outcomes. De initiatiefnemers die intekenen op de middelen voor de innovatieve en outside the box aanpak, kunnen een keuze maken op welke outcome(s) op niveau van de jongvolwassene (huisvesting, inkomen, opleiding/dagbesteding/werk, sociaal netwerk) ze in hun voorstel focussen. Voor de outcomes op niveau van de begeleiding bij inhoudelijke verwachting 1 en voor de outcomes bij inhoudelijke verwachting 2 en 3 verwachten we dat de initiatiefnemer beschrijft hoe hierrond in partnerschap met anderen aan gewerkt zal worden.

Om zicht te krijgen op helpende en belemmerende factoren, hechten we ook veel belang aan procesevaluatie. Hulpverlening is immers zoeken, proberen en opnieuw proberen, met wisselende en vaak onvoorspelbare resultaten. We voorzien een traject met coaching en intervisie om de initiatiefnemers te helpen bij de evaluatie van de outcomes en bijsturing (zie verder voor meer informatie over dit coachingstraject).

Voor de inhoudelijke verwachtingen en outcomes baseren we ons op de oproep van Vlaams minister Crevits van 18 september 2023, die we aanpassen op maat van het experimentele en innovatieve karakter van de initiatieven dat we beogen.

Inhoudelijke verwachtingen:

INHOUDELIJKE VERWACHTING 1. HET OPZETTEN VAN EEN INTENSIEVE, INTEGRALE EN OUTREACHENDE BEGELEIDING, VERTREKKENDE VANUIT DE NODEN VAN DE JONGVOLWASSENE, DIE ZICH RICHT OP VERSCHILLENDE LEVENSDOMEINEN, NAMELIJK WONEN, WERKEN, LEREN, DAGBESTEDING, MENTAAL WELZIJN EN RELATIES. HET IS BELANGRIJK OM EEN HOLISTISCHE AANPAK TE HANTEREN DIE DEZE DOMEINEN INTEGREERT.

⁶ [Housing First & Youth - Housing First Europe](#)

⁷ [Back On Track | Home \(backontrack-oranjehuis.be\)](#). BoT is een intensief traject van 1 jaar waarin er met jongvolwassen detentieverlaters of jongvolwassenen die zich aanmelden bij opvanginitiatieven van het CAW (nachtopvang of jongerenopvang) aan de slag wordt gegaan

Outcomes op niveau van de jongvolwassene:

We verwachten dat de begeleiding en de jongvolwassene samen aan de slag gaan op verschillende levensdomeinen, waarbij het proces toewerkt naar het bereiken van volgende outcomes:

- a. De jongvolwassene beschikt, tegen het einde van het begeleidingstraject, over een duurzame en stabiele huisvesting. Essentieel daarbij is dat de jongvolwassene over een volwaardig huurcontract beschikt. Gezien het Housing First-principe beschouwen we het beschikken over een duurzame en stabiele huisvesting als basisoutcome.
- b. Tegen het einde van het traject heeft de jongvolwassene een inkomen uit arbeid, een vervangingsinkomen of een leefloon wanneer betaalde arbeid, om welke reden dan ook, niet aan de orde is of de jongvolwassene een opleiding geniet (of ingeschreven is voor een opleiding).
- c. Tegen het einde van het begeleidingstraject volgt de jongvolwassene een opleiding (of is hij ingeschreven voor een opleiding), heeft hij een job of doet hij aan vrijwilligerswerk of een andere vorm van leren of zinvolle dagbesteding.
- d. Tegen het einde van het traject heeft elke jongvolwassene minimaal 2 betekenisvolle anderen uit het informele netwerk (niet professioneel betrokken) die hem ondersteunen in het leven.

Outcomes op niveau van de begeleiding

- a. Een participatieve begeleidershouding creëert een gevoel van veiligheid en welzijn.
- b. De begeleider draagt de drie begeleidingscomponenten betrouwbaarheid, onvoorwaardelijke acceptatie en flexibiliteit uit. Meer concreet wordt de begeleidershouding gekenmerkt door een sterke nabijheid, optimisme en het uitdragen van het geloof in de jongere.
- c. De begeleider ziet zichzelf als coach naast de jongere die aan het stuur blijft. De begeleider neemt niet over.

INHOUDELIJKE VERWACHTING 2: INTERSECTORALE SAMENWERKING, GEDEELDE VERANTWOORDELIJKHEID EN HET SNEL EN NAADLOOS BIJSCHAKELEN VAN EXPERTISES, BIJVOORBEELD MET ZORG- EN WELZIJNSPARTNERS OF HUISVESTINGS- EN OPLEIDINGSPARTNERS, OCMW, VDAB, JUSTITIEHUIZEN, VRIJE TIJD EN BURGERINITIATIEVEN. DE CONTINUÏTEIT BINNEN DE ONDERSTEUNINGSTRAJECTEN MOET WORDEN GEGARANDEERD.

Outcomes

Voor de innovatieve en outside the box initiatieven vertalen we deze inhoudelijke verwachting naar volgende outcomes:

- a. Beschrijving van verbindingen en samenwerkingsafspraken met zorg- en welzijnspartners om ondersteuningstrajecten in gedeelde verantwoordelijkheid vorm te geven.

- b. Visie op en heldere afspraken over de manier waarop bijvoorbeeld huisvestings- en opleidingspartners, OCMW, VDAB, justitiehuisen, vrije tijd- en burgerinitiatieven actief worden betrokken.

INHOUDELIJKE VERWACHTING 3: INZETTEN OP INCLUSIEF EN PARTICIPATIEF WERKEN WAARBIJ GEPASTE ONDERSTEUNING OP MAAT WORDT AANGEBODEN ZONDER EXCLUSIECRITERIA. ER WORDT VOORZIEN IN EEN FLEXIBEL EN LAAGDREMPELIG AANBOD.

Voor de diverse doelgroep van jongvolwassenen in (dreigende) dak- of thuisloosheid verwachten we dat de initiatiefnemers een inclusief perspectief hanteren en geen exclusiecriteria toepassen. Het aanbod moet gericht zijn op de brede groep jongvolwassenen die geconfronteerd worden met (dreigende) dak- of thuisloosheid,

Outcomes

Voor de innovatieve en outside the box initiatieven vertalen we deze inhoudelijke verwachting naar volgende outcomes:

- a. Inzetten op het bereiken van jongvolwassenen in (dreigende) dak- en thuisloosheid via (organisaties die) vindplaatsgericht werken.
- b. Afspraken met partners die kunnen ondersteunen in / bijgeschakeld worden om om te gaan met de diverse instroomprofielen van jongvolwassenen.

INTERVISIE EN COACHING VOOR DE INITIATIEFNEMERS

Het verwachte antwoord op de noden, vragen en wensen van jongvolwassenen in zeer kwetsbare situaties is, zoals eerder beschreven, heel specifiek. Via diverse projecten is er steeds meer expertise in de gezondheids- en welzijnssector opgebouwd om jongvolwassenen te ondersteunen.

We streven ernaar deze expertises verder uit te breiden en sterker met elkaar te verbinden, met een specifieke focus op huisvesting, gebaseerd op de belangrijkste principes van HF4Y. In samenwerking met externe partners zullen we een traject met coaching en intervisie opzetten voor de geselecteerde initiatiefnemers, waarbij we ons onder andere richten op de volgende thema's: werken met belanghebbenden uit de huisvestingssector, het belang van onvoorwaardelijkheid en de rol van begeleiders bij het coachen van jongvolwassenen, betrekken van de context en de brede gemeenschap, harm reduction en risicobeheer. We zullen het traject afstemmen op de specifieke behoeften van de geselecteerde initiatiefnemers.

Daarnaast zullen de externe partners dialoogmomenten organiseren met de geselecteerde initiatiefnemers om te leren van elkaar welke (rand)voorwaarden nodig zijn om met de beschikbare middelen toe te werken naar de geformuleerde outcomes bij de 3 inhoudelijke verwachtingen, waarbij er oog is voor zowel de proces- als resultaatsdoelen.

MIDDELEN

We financieren 3 à 5 voorstellen gericht op een inhoudelijke of methodische innovatieve en creatieve aanpak voor de doelgroep van deze rondzendbrief, die eerder kleinschalig zijn en/of zeer lokaal inspelen op specifieke noden van de doelgroep die vaak niet bereikt worden door de

reguliere hulpverlening. Voor deze vorm van financiering wordt in totaal **een recurrent budget van 350.000 euro** voorzien.

Voor deze lijn verwachten we dat

- i. elke geïnteresseerde initiatiefnemer voor minimaal één van de outcomes bij inhoudelijke verwachting 1 op niveau van de jongvolwassene (huisvesting, inkomen, activering, sociaal netwerk) beschrijft hoe naar deze outcome zal worden toegewerkt. Voor de outcomes op niveau van de begeleiding bij inhoudelijke verwachting 1 en voor de outcomes bij inhoudelijke verwachting 2 en 3 verwachten we dat de initiatiefnemer beschrijft hoe hierrond in partnerschap met anderen zal worden aan gewerkt.
- ii. Deze projecten moeten een coherente begroting indienen waaraan de middelen zullen worden besteed.

AANVRAAGPROCEDURE EN TIMING

De dossiers worden ingediend **op uiterlijk 18 december 2023**, per e-mail. Het dossier moet gestuurd worden naar voorzieningenbeleid@opgroeien.be. We zorgen voor een ontvangstbevestiging.

Aan het Intersectoraal Regionaal Overleg Jeugdhulp (IROJ) wordt gevraagd een advies te formuleren over de aanvragen voor het in hun regio te realiseren aanbod. Dit maakt integraal deel uit van de aanvraagdossiers. Het IROJ bezorgt zijn advies ten laatste op 15 januari 2024 aan Opgroeien.

Ten laatste op 31 januari 2024 ontvangen de initiatiefnemers een gemotiveerde beslissing over hun aanvraag, op basis van de evaluatiecriteria.

Initiatieven kunnen onder voorbehoud van goedkeuring door de financiële overheid en na afronding van de formele procedures, zo vroeg als mogelijk na de beslissingsdatum starten.

EVALUATIECRITERIA

Evaluatiecriteria innovatieve projecten Opgroeien

- Aantonen van expertise in het integraal begeleiden van jongvolwassenen in (dreigende) dak- en thuisloosheid (/10).
- Een gedetailleerde, zeer concrete, inhoudelijke beschrijving van het beoogde aanbod, met voldoende duiding van het innovatieve karakter en de outside the box aanpak. Minimaal één outcome binnen inhoudelijke verwachting 1 op niveau van de jongvolwassene (huisvesting, inkomen, activering, sociaal netwerk) is uitgewerkt. Voor de outcomes op niveau van de begeleiding bij inhoudelijke verwachting 1 en voor de outcomes bij inhoudelijke verwachting 2 en 3 verwachten we dat de initiatiefnemer beschrijft hoe hierrond in partnerschap met anderen zal worden aan gewerkt. Concrete voorbeelden ter verduidelijking en een verwijzing naar evicence of practice based methodieken zijn pluspunten (/50).

- De wijze waarop de initiatiefnemer zijn aanbod zal evalueren in functie van zelfevaluatie en adaptatie (/20).
- Begroting met hoeveel middelen worden aangevraagd en aan wat deze zullen worden besteed (/20).
- Daarnaast wordt eveneens rekening gehouden met het advies van het IROJ. We verwachten dat dit advies uitspraak doet over:
 - De mate van afstemming tussen de initiatiefnemers en de actoren die in de regio reeds actief zijn in het werken met jongvolwassenen, dit in het kader van gedeelde verantwoordelijkheid,
 - De coherentie tussen de individuele aanvragen onderling en het reeds bestaande aanbod, vertrekkende vanuit de noden en realiteit in de regio,
 - Een inschatting van de impact van de aanvraag op het werkingsgebied.

Op basis van bovenstaande punten wordt een rangorde van de kandidaturen gemaakt. De hoogstgeplaatste initiatieven worden, tot uitputting van de toe te kennen middelen, geselecteerd. Initiatieven die op 1 criterium onvoldoende scoren, worden uit de rangorde geweerd. De volgorde van de criteria geven geen indicatie van de weging.

Mocht het resultaat van de beoordeling hiertoe nopen, kunnen we, in functie van een onderbouwde doorselectie van de meest kwaliteitsvolle kandidaturen, bijkomende jurygesprekken organiseren.

We beseffen dat het in de huidige periode voor organisaties niet evident is om tijd en ruimte te creëren om kwaliteitsvolle initiatieven te nemen. De noden in het werkveld zijn echter van dien aard dat het absoluut nodig is om initiatieven te nemen. Er worden de komende periode nog een aantal oproepen uitgestuurd: dit najaar lanceren we uitbreidingsbeleid rond veiligheidsplanning, crisisbegeleiding en pilootprojecten vroegdiagnostiek. Voor begin volgend jaar plannen we een oproep rond Intenco. We doen een oproep aan elke organisatie om, op basis van de eigen expertise en ervaring en die van de partners in de regio, een grondige afweging te maken of en voor welke uitbreidingswerven er initiatief genomen wordt. We wensen je hierbij alvast heel veel succes.

Met vriendelijke groet,

Bruno Vanobbergen
Wvd. administrateur-generaal
Opgroeien